

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет

Кафедра української літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ТВОРЧА ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ ПИСЬМЕННИКА
ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

Освітньо-наукова
програма

«ФІЛОЛОГІЯ»

Спеціальність
Галузь знань
Рівень вищої освіти
Факультет

035 Філологія
03 Гуманітарні науки
третій освітньо-науковий
філологічний

Мова навчання

українська

Розробники: *Ковалець Лідія Михайлівна* – доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри української літератури.

Профайл викладача:

<http://philology.chnu.edu.ua/?personnal=%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b5%d0%bb%d0%b5%d1%86%d1%8c-%d0%bb%d1%96%d0%b4%d1%96%d1%8f-%d0%bc%d0%b8%d1%85%d0%b0%d0%b9%d0%bb%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0#more-1031>

Контактні телефони: +380958430185

E-mail: Lidijakovalets@chnu.edu.ua ; Lidijakovalets@gmail.com

Консультації онлайн-консультації на платформі Google Meet

(середа 14.30 – 15.30)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Вивчення курсу «Творча індивідуальність письменника як об'єкт наукового дискурсу» передбачає засвоєння матеріалу про основні досягнення в науковому дослідженні відповідної літературознавчої і психологічної проблематики, а саме узагальнення історій становлення та розвитку художніх обдарувань письменників, особливостей їхнього художнього самовираження, психології творчих здібностей, обдарованості тощо.

2. Мета навчальної дисципліни:

Курс спрямований на концептуальне пізнання молодими вченими наукового дискурсу, пов'язаному з проблемою творчої індивідуальності письменника, зокрема історіями розвитку творчих індивідуальностей українських письменників, а також формуванням знань про передумови виникнення й історію розвитку психології літературної творчості як науки. У цьому ракурсі важливо збагатити уявлення про літературну творчість як діяльність, процес, текст, нейрофізіологічні аспекти творчості, психологічну мотивацію і стимули творчості, особливості творчого процесу, а також розглянути низку питань, пов'язаних із взаємодією таланту і біографії, таланту і середовища, таланту і праці.

3. Завдання курсу полягають у здобутті його слухачами певних компетентностей, а саме:

Загальних компетентностей, як-от розвиткові вміння вчитися й оволодівати сучасними знаннями, виконувати складні завдання в галузі філології, зокрема літературознавства; ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати та систематизувати;

Фахових компетентностей, а саме: розширенні знань про основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів; розширенні знань про природу літературного таланту, психологію письменницької праці, психічної природи й естетичних начал літературної творчості. Опанування цього матеріалу допомагатиме актуалізувати універсальні та специфічні грані літературної творчості на рівні попередніх та сучасних наукових надбань, сприяти виявленню й розвитку літературних здібностей, у літературній самоосвіті, самоосвіті та індивідуальній самоорганізації авторів, а дослідникам – у пізнанні феномену художньої творчості та зв'язків твору з «Я» письменника.

4. Пререквізити. Ефективному засвоєнню дисципліни сприяють курси: «Психологія», «Педагогіка», «Соціологія», «Риторика», а також історико-літературні курси, що стосуються українського та зарубіжного письменства.

5. Результати навчання, як передбачається, полягатимуть у тому, що аспірант буде знати:

- вітчизняні та зарубіжні концепції творчості, психологічні засади й фактори творчого процесу;
- основні наукові досягнення у вивченні творчих індивідуальностей українських письменників, а також у вивченні психології літературної творчості, перспективні напрямки її розвитку;
- особливості виявлення творчих здібностей українських письменників на різних вікових етапах розвитку їхніх індивідуальностей;
- закономірності й індивідуальні вияви пошуків письменниками форми, стилю, образу, слова;
- наукові підходи до проблеми творчості та інтелектуальних здібностей;
- особливості психологічної природи загальної та спеціальної креативності;

вміти:

- застосовувати набуті знання у професійній науково-викладацькій діяльності;
- ефективно послуговуватись науковою літературою з тематики курсу, реферувати, виступати з доповідями за навчальними темами;
- аналізувати психологічні особливості творчої особистості;
- використовувати різні підходи до характеристики літературних явищ (історико-типологічний, рецептивно-естетичний, психологічний, культурологічний, гендерний, постколоніальний, герменевтичний, практику компаративних студій тощо).

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Творча індивідуальність письменника як об'єкт наукового дискурсу												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	Годин	змістових модулів	Лекції	Практичні	Семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна			3	90	2	10	5			75	10	Залік
Заочна			3	90	2							Залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		Л	П	лаб	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Психічна природа літературної творчості як об'єкт наукового дискурсу												
Тема 1. Сучасна наука про феномен художньої творчості, літературну творчість як діяльність, процес, текст, а також про нейрофізіологічні аспекти творчості.		2	1										
Тема 2. Сучасна наука про психологічну мотивацію і стимули творчості, формування і розвиток творчої особистості.		2	1										
Разом за ЗМ1		4	2										
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Універсальні та специфічні грані літературної творчості з погляду сучасних надбань науки												
Тема 1. Творча особистість крізь призму граней художнього таланту.		2	1					0,5	0,5				

Тема 2. Творчий процес як об'єкт наукового дискурсу.		2	1									
Тема 3. Індивідуальний стиль письменника: особливості формування та оприявлення.		2	1									
Усього годин		10	5									

3.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми
1.	Літературна творчість як діяльність, процес, текст крізь призму літературознавчої та психологічної наук.
2.	Психологічна мотивація і стимули до творчості.
3.	Співвідношення таланту і біографії, таланту і середовища, таланту і праці (на матеріалі історії української літератури).
4.	Творчий процес як об'єкт наукового дискурсу.
5.	Формування індивідуального стилю (на матеріалі української літератури).

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1.	Креативність особистості.
2.	Теорії походження словесно-художньої творчості.
3.	Ідея людського безсмертя і творчість.
4.	Дотепність як ознака таланту.
5.	Інтуїція як тасмниця творчого потенціалу.
6.	Проблема виявлення творчих здібностей.

Самостійна робота

№	Назва теми
1.	Опрацювання монографії Н. Зборовської «Психоаналіз і літературознавство» (Київ, 2003).
2.	Опрацювання монографії А. Макарова «П'ять етюдів. Підсвідомість і мистецтво: нариси з психології творчості» (Київ, 1990).
3.	Опрацювання статті В. Моляка «Методологічні та теоретичні проблеми дослідження творчої діяльності» (Зб. «Стратегії творчої діяльності. Київ, 2008. С. 7 – 51).
4.	Опрацювання монографії Я. Парандовського «Алхімія слова».

5.	Опрацювання розвідки О. Потебні «Естетика і поетика».
6.	Опрацювання статті І. Франка «Із секретів поетичної творчості».
7.	Опрацювання монографії П. Якобсона «Психология художественного восприятия».
8.	Опрацювання монографії Ю. Барабаша «Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко» (Київ, 2007).
9.	Опрацювання монографії І. Дзюби «Тарас Шевченко. Життя і творчість» (Київ, 2008).
10.	Опрацювання монографії С. Павличко «Націоналізм, сексуальність, орієнталізм. Складний світ Агатангела Кримського» (Київ, 2016).

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна та письмова:

- усна відповідь аспіранта під час практичного заняття;
- письмові завдання;
- реферати.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- дослідницько-творчі проекти;
- реферати;
- есе;
- аспірантські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка А (90 – 100 балів) або «відмінно» виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або «добре» виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплено ілюстраціями. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або «добре» виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення питань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з практики не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або «задовільно» виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх питань, поверхово аргументує положення, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або «задовільно» виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх питань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з історико-літературного матеріалу. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або «незадовільно» виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 балів) або «незадовільно» виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)					Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5		
15	10	10	15	15	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів : Літопис, 1996. 634 с.
2. Аристотель. Поетика / Пер. Б. Тена. Київ : Дніпро, 1967. 84 с.
3. Арнаудов М. Психология литературного творчества / пер. с болг. Д. Николаева. Москва: Прогресс, 1970. 654 с.
4. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. 744 с.
5. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. 2-е изд. Москва : Искусство, 1989. 445 с.
6. Бердяев Н. Смысл творчества: Опыт оправдания человека. Харьков : Фолио; Москва : ООО «Издательство АТС», 2002. 688 с.
7. Білецький О. В мастерской художника слова // Білецький О. Зібрання праць: у 5 т. Т. 3. Київ: Наук. думка, 1966. С. 274 – 489.
8. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей. Москва: Академия, 2002. 328 с.
9. В'язовський Г. А. Творче мислення письменника. Київ: Дніпро, 1982. 335 с.
10. Вайнцвайг П. Десять заповедей творческой личности / пер. с англ. Москва : Прогресс, 1990. 192 с.
11. Выготский Л.С. Психология искусства. Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. 480 с.
12. Гончаренко Н.В. Гений в науке и искусстве. Москва, 1991. 432 с.
13. Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 702 с.
14. Зборовська Н. Психоаналіз і літературознавство. Київ : Академвидав, 2003. 392 с.
15. Ковалець Л. Юрій Федькович: історія розвитку творчої індивідуальності письменника. Київ: ВЦ «Академія», 2011. 440 с. (Серія «Монограф»).
16. Куценко Л. Домініс Маланюк: тло і постать. 2-ге вид. Київ : Просвіта, 2002. 264 с.
17. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-укл. Ю. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007.
18. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
19. Ломброзо Ч. Гениальность и помешательство / пер. с итал. Минск : ООО «Попурри», 2004. 576 с.
20. Макаров А. П'ять етюдів. Підсвідомість і мистецтво: нариси з психології творчості. Київ : Рад. письменник, 1990. 285 с.
21. Максименко С. Д. Проблема здібностей у контексті генетичної психології // Обдарована особистість – пошук, розвиток, допомога. Київ : Гнозис, 1998. С 7-15.
22. Мельник Я. ...І остатня часть дороги. Іван Франко в 1908-1916 роках. Дрогобич: Коло, 2016.
23. Моляко В. А., Кульчицкая Е. И., Литвинова Н. И., Чорная Л. Г. Интеллектуальная одаренность и ее выявление у детей старшего дошкольного возраста. Київ: Знання, 1993. 60 с.
24. Моляко В. Творческая одаренность и воспитание творческой личности. Київ: Вища школа, 1991. 358 с.
25. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: особистість, письменник. Мислитель: у 2 т. Київ: Укр. письменник, 2007.
26. Основные современные концепции творчества и одаренности. Москва: Молодая гвардия, 1997. 564 с.
27. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм. Складний світ Агатангела Кримського. Київ : Основи, 2016. 340 с.
28. Парандовський Я. Алхімія слова / пер. з польської Ю. Попсуєнко. Київ : Дніпро, 1991. 224 с.
29. Паустовский К. Золотая роза. Психология творчества. Москва: Худ. литература, 1991. 224 с.
30. Пономарев Я. А. Психология творчества. Тенденции развития психологической науки.

- Москва : Наука, 1988. С.21-25.
31. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посібник. 3-є вид. Київ : Либідь, 2004. 288 с.
 32. Стус Д. Василь Стус: життя як творчість. Київ, 2004.
 33. Теплов Б.М. Способности и одаренность. Психология индивидуальных различий. Тексты / Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер. В. Я. Романова. Москва: Педагогика, 1982. С. 129-139.
 34. Франко І. Із секретів поетичної творчості. Київ : Рад. письменник, 1967. 192 с.
 35. Шевчук В. Із вершин та низин: книжка цікавих фактів із історії української літератури. Київ : Дніпро, 1990. 446 с.
 36. Якобсон П. М. Психология художественного восприятия. Москва: Искусство, 1964. 286 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Креативность и ее связь с интеллектом // warraх.croco.net.
2. Критерии оценки идеи // www.superidea.ru/tm/ps/ocenka.htm
3. Можно ли научиться быть творцом? // www.induk.ru/biblio/russ-jornal/6-5.html.
4. Степанов С. О натурах творческих // <http://psy.1september.ru/2001/46/5.htm>